

**Întâlnirea
conducerii
F.C.E.R.
cu
Prea
Fericitul
Părinte
TEOCTIST,
la Palatul
Patriarhiei
Române**

O nouă pagină din istoria ecumenismului, azi, în România

La 20 ianuarie a.c. s-a derulat, la Palatul Patriarhiei Române, întâlnirea conducerii F.C.E.R. cu Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Președintele Federației, deputat dr. Aurel Vainer, Marele Rabin Menachem Hacohe, Rabinul Abraham Ehrenfeld, vicepreședintele și secretarul general, ing. Paul Schwartz și ing. Albert Kupferberg, au fost întâmpinați de Prea Fericitul Părinte Teoctist, P.S. Episcop Vicențiu Ploieșteanul, Vicar patriarhal, P.S. Episcop Ambrozie Sinaitul, Vicar patriarhal, P.S. Episcop Ciprian Câmpineanul, Vicar patriarhal, P.S. Episcop Sebastian Ilfoveanul, Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, Prea Cuviosul Preot Michael Tița, consilier patriarhal, Prea Cuviosul Preot Cristian Popa, secretar patriarhal.

Mulțumind călduros, în numele delegației, pentru timpul atât de prețios acordat întrevederii de Prea Fericitul Părinte Teoctist, în dorința de a cunoaște pe aceia care sunt, astăzi, în fruntea destinului evreilor români, președintele F.C.E.R., deputat dr. Aurel Vainer, a prezentat o sinteză a vieții comunitare evreiești actuale, subliniind simbioza specific iudaică între etnie și cult. Afirmându-și cu demnitate evreitatea, vorbitorul și-a declarat, deopotrivă, calitatea de cetățean român profund legat de aceste meleaguri, de istoria poporului român, manifestându-și înalta considerație față de Biserica Ortodoxă Română, de Prea Fericitul Părinte Teoctist, de înalții ierarhi prezenți în Sala de Consiliu a Patriarhiei unde a avut loc întrevederea. „Esențialul este să realizăm și în viitor o bună conlucrare în spiritul ecumenismului, al înțelegerii dintre toți oamenii care cred în Dumnezeu Unicul”, a remarcat.

Impresionanta incursiune în istoria relațiilor de frățietate între Biserica Ortodoxă Română și Cultul Mozaic, nota dominantă a cuvântului de răspuns a Prea Fericitului Părinte Teoctist, a vizat evocarea de mare forță emoțională, a conducătorilor obștii evreiești din

România de care l-a legat o armonioasă conlucrare: dr. Alexandru Șafra, dr. Moses Rosen, acad. Nicolae Cajal, av. Iulian Sorin. Un popas special de gând l-a acordat Șef Rabinului Rosen z.l., vorbind despre vremurile de restriște ale totalitarismului ateist, despre dificultățile pe care, cu inteligență, înțelepciune, diplomatie, Șef Rabinul Rosen știa să le surmonteze, spre beneficiul tuturor cultelor din România. A existat și un moment de confesiune. Prea Fericitul Părinte Teoctist și-a rețut crâmpiele din copilăria petrecută într-un orașel din Moldova, unde tatăl lui era partener de întreprindere și prieten cu un evreu: Haimovici. În acest context a fost citat și Papa Ioan Paul al II-lea, care a declarat: „Noi, creștinii, suntem frații voștri mai mici”.

O adâncă impresie asupra celor prezenți au produs cuvintele Marelui Rabin Menachem Hacohe, peste care s-a simțit cum bate o lumină de Ierusalim: „Am fost născut în Ierusalim, tatăl meu a fost născut în Ierusalim, bunicul meu a fost născut în Ierusalim. Am acceptat să fiu îndrumător spiritual al evreilor români pentru că moștenirea culturală, religioasă a iudaismului român este unul din cele mai minunate capitole din cultura, din istoria iudaismului mondial. Un aspect important al acestei moșteniri îl reprezintă relațiile speciale cu Biserica Ortodoxă Română promovate de Șef Rabinul Rosen z.l., relații pe care le continui, azi”.

Conducerea F.C.E.R., Patriarhul Teoctist și înalții ierarhi prezenți la întâlnire au abordat și subiecte privind manifestări extremiste, fundamentaliste, problema megaterorismului în Israel și în lume. Întâlnirea, programată să dureze 15 minute, a durat o oră și un sfert. A fost o convorbire la înalte cote intelectuale și afective, încheiată cu darurile de preț înmănată atât de oaspeți (cărți de iudaistică apărute în Editura Hasefer), cât și de gazde (volumul Ortodoxie și putere politică în România contemporană, de George Enache - Editura Nemira, 2005, și un album despre lăcașe de cult în România).

IULIA DELEANU

**Impresii de
participant**

● Ing. PAUL SCHWARTZ, vicepreședintele F.C.E.R.: „Am fost plăcut impresionat de interesul înalților ierarhi pentru cărțile apărute la Hasefer, ei dorind să aibă cât mai multe asemenea volume în Biblioteca Patriarhiei și în Biblioteca Institutului de Teologie din București”.

● Rabinul ABRAHAM EHRENFELD: „Este îmbucurător să vedem cum își face din ce în ce mai mult loc în conștiința oamenilor ce-L slujește, fiecare în mod diferit, pe Dumnezeu Unicul, sentimentul de solidaritate în combaterea extremismului”.

● Ing. ALBERT KUPFERBERG, secretar general al F.C.E.R.: „Faptul că Patriarhul Teoctist ne-a primit înconjurat de înalți ierarhi, ne-a dăruit cărți de valoare și un recent exemplar al Buletinului editat de Patriarhia Română este grăitor pentru dorința de a continua relațiile ecumenice cu Federația noastră”.

● 1 ianuarie 1904 - a apărut, la București, primul număr al săptămânalului „Curierul Zionului”.
● Acum 110 ani s-a născut, la Brăila, juristul ARNOLD SCHWEFELBERG (tatăl poetei Veronica Porumbacu și al pictoriței Maria Constantin). A fost profund implicat în activitatea comunității evreiești. În anul 2000, Editura Hasefer a publicat volu-mul său autobiografic, *Amintirile unui intelectual evreu din România*.
● 4 ianuarie 1786 - a murit, la Berlin, marele filosof și scriitor MOSES MENDELSSOHN. Cea mai cunoscută operă filosofică a sa este *Phaedon*, în care discută problema nemuririi sufletului. Spre sfârșitul vieții sale a scris tratatul *Ierusalim*.
● 6 ianuarie 1945 - a murit, la Auschwitz, EDITH FRANK, mama Annei Frank, autoarea celebrului *Jurnal*.

● 9 ianuarie 1890 - s-a născut, la Berlin, scriitorul și publicistul KURT TUCHOLSKY. În poeziile sale satirice a atacat cu virulență șovinismul și fascismul. A murit în 1935.

● 10 ianuarie 1932 - s-a născut, la Ștefănești, dr. AUREL VAINER, președintele F.C.E.R.

● 12 ianuarie 1816 - s-a născut medicul LUDWIG TRAUBE, fondatorul patologiei experimentale și pionier în domeniul tratamentului digitalic în afecțiunile cardiace.

● 13 ianuarie 1897 - s-a născut, la Trier, scriitoarea GERTY SPIES. Cel mai cunoscut roman al ei este *Tinerete amară*.

● 15 ianuarie 1916 - s-a născut, la București, scriitorul și publicistul ALEXANDRU ROBOT (de fapt, Alter Rotman). Primul său volum de versuri,

ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRILE LUNII IANUARIE

Apocalips terestru, apare în 1932, fiind urmat, în 1936, de volumul *Somnul singurătății*. Romanul *Music-hall* abordează problemele adolescenței. A fost redactor al revistei „Viața Basarabiei”.

● 15 ianuarie 1891 - s-a născut, la Varșovia, poetul OSIP MANDELȘTAM. În 1897, familia lui s-a mutat la Sankt Petersburg. În 1913, apare prima lui culegere de versuri, *Piatra*. Au urmat volumele *Tristia*, *A doua carte*, *Poezii*. A scris și proză cu caracter autobiografic (volumul *Zgomotul timpului*). A căzut victimă totalitarismului, fiind reabilitat post-mortem.

● 16 ianuarie 1966 - a murit, la Zürich, poeta și jurnalista MARGARETA SUSMAN.

● 17 ianuarie 1943 - membrii organizației de luptă din Ghetoul Varșoviei au avut prima confruntare armată cu trupele naziste.

● 18 ianuarie 1976 - a murit, la München, compozitorul FRIEDRICH HOLLAEENDER. Din cauza persecuțiilor naziste, a emigrat în S.U.A., unde a compus muzică de film.

● 19 ianuarie 1986 - a murit, în S.U.A., regizorul și producătorul de filme documentare PAUL VICTOR FALKENBERG, născut în Germania. Majoritatea filmelor sale erau dedicate artei.

● 21 ianuarie 1891 - s-a născut, la Talnoie (Ucraina), violonistul MISHA ELMAN, stabilit în 1911, în S.U.A. A concertat cu toate marile orchestre ale lumii.

● 23 ianuarie 2004 - a murit celebrul fotograf HELMUT NEWTON.

● 24 ianuarie 1939 - s-a născut, la Ploiești, ing. ALBERT KUPFERBERG, secretar general al F.C.E.R.

● 25 ianuarie 1881 - s-a născut, la Breslau, publicistul EMIL LUDWIG. Este autorul biografii unor mari personalități ca Bismarck, Goethe, Napoleon. A publicat, de asemenea, interviuri cu Mussolini, Masaryk, Stalin.

● 28 ianuarie 1996 - a murit, la New York, reputatul poet IOSIF BRODSKI (n. 1940, la Leningrad). În 1972, s-a stabilit în S.U.A. În 1987, a fost distins cu Premiul Nobel pentru Literatură.

● 29 ianuarie 1986 - a pierit în catastrofa navei spațiale americane „Challenger” întregul echipaj din care a făcut parte și astronauta evreică JUDITH RESNICK, în vârstă de 37 de ani.

SIEGFRIED WOLF

MERIDIANE • MERIDIANE

● Cele mai frecventate plaje din Israel sunt Gordon (în Tel Aviv) și Mikmoret (între Natania și Cezareea). Acestea sunt plaje special amenajate, cu dușuri și diverse facilități pentru turiști. Totuși, toate țărmurile Mediteranei, Mării Roșii și Mării Moarte care se găsesc în Israel sunt transformate cel mai adesea în locuri de relaxare și agrement pentru localnici și turiști din întreaga lume. Calitățile terapeutice ale nămolului și sării de mare, precum și talazoterapia atrag sute de mii de oameni la sfârșitul fiecărei săptămâni.

● *Marele Templu* a reprezentat, desigur, centrul, chintesenta Ierusalimului. Credința venirii lui Mesia se leagă de acest loc sfânt, care poartă în el un mesaj universal al păcii și prieteniei. Zidul Plângerii este azi cel mai important loc sfânt al credinței iudaice. În permanență, sunt evrei care își spun rugăciunea în fața pietrelor sale milenare. Zidul, care a fost construit de Irod în jurul Marelui Templu, este tot ce a mai rămas din complexul impresionant al acestei construcții.

● Amenajate în trepte pe Muntele Carmel, *Grădinile Bahai* din Haifa sunt considerate printre cele mai frumoase așezări din întreaga lume. Florile multicolore, fântânile, aleile ingenioase și Domul aurit strălucesc de la înălțime mare oraș-port. De la înălțimea Grădinilor Bahai se întinde un peisaj incredibil, care însuflă liniște sufletului celui care pătrunde în acest univers al frumuseții fără margini.

● *Masada* a fost cetatea regală a lui Herod, iar mai târziu, ultima cetate de rezistență a zeloților în timpul Revoltei Evreiești. Așezarea a fost scena celui mai dramatic și simbolic act în istoria evreiască, unde rebelii au preferat să se sinucidă în masă decât să se predea. Acum aici se organizează evenimente culturale.

● *Arthur Rubinstein* (28 ianuarie 1887 - 20 decembrie 1982) este considerat cel mai mare pianist al generației sale și, probabil, cel mai important pianist evreu din toate timpurile. El l-a tradus pe Chopin în sunete cum nimeni nu a făcut-o până la el, iar concertele sale de muzică spaniolă au rămas inegalabile. Rubinstein s-a născut la Lodz, în Polonia, și a studiat la Varșovia. A debutat la Berlin, în 1900, iar în 1904 a plecat la Paris, unde i-a cunoscut pe Ravel, Dukas și pe violonistul Jacques Thibaud. La „Carnegie Hall”, în New York, a cântat pentru prima oară în 1906. Au urmat numeroase turnee în întreaga lume. Marea lui iubire erau ritmurile tradiționale spaniole și sud-americane de Granados, Albéniz, de Falla.

● Critica onologică din Israel consideră că cele mai bune vinuri ale ultimilor ani produse în Israel sunt *Grand Vin Castel*, 2003 (un vin robust, de un roșu regal, cu aromă de prună, mentă și... ciocolată albă) și *Margalit* (Cabernet Sauvignon, Special Reserve, 2003), cotel pe locul doi în preferințe. Cramele *Carmel Mizrahi* sunt cele mai mari producătoare de vin pentru Israelul modern, care exportă azi produsele sale în întreaga lume. În anii 1900, peste jumătate din pământul Israelului era cultivat cu viță de vie, dar în timp, o dată cu nașterea Statului Israel, alte produse agricole i-au luat locul.

LUCIANA FRIEDMANN

EMMANUEL LÉVINAS – între libertate și infinit

Emmanuel Lévinas (1906-1995) s-a născut în Lituania (unde trăiau numeroase și vechi comunități evreiești), fiind naturalizat în Franța. În 1923, și-a început studiile la Universitatea din Strasbourg, apoi a continuat la Freiburg (1928-1929), devenind un adept al lui Edmund Husserl, dar și al lui Heidegger (înainte de „devenirea” sa, sub regimul nazist). Lévinas a fost profesor și director al Școlii Normale Orientale a Alianței Israelite Universale și profesor la Universitatea din Paris, Poitiers și Nanterre. A publicat lucrări de referință în filosofie, *Despre existența în existent* (1947), *Descoperind existența cu Husserl și Heidegger* (1949), în care se distanțează oarecum și de gândirea acestora, *Totalitate și Infinit* (1961) care a fost tradusă în românește de Marius Lazurcă la Polirom, în 1999, *Difficila libertate* (1963), de asemenea apărută în românește la Hasefer (1999, traducere Țicu Goldstein), *Patru lecturi talmudice* (1968), *Etică și infinit* (1982), *Noi, cinci lecturi talmudice* (1977), multe studii, articole, interviuri ș.a.

Lévinas este un „judecător al istoriei”, baza gândirii sale moralitatea ca mod de existență, poate și ca efect al devastatoarelor perioade pe care a văzut-o cu propriii ochi, familia sa rămasă în estul Europei fiind ucisă de mecanismul holocaustic nazist. În majoritatea scrierilor, el își declară totuși disponibilitatea pentru un optimism echilibrat. Una din șanse se regăsește în *dialog*. Ca orice „om liber”, este un adversar al monologului. De asemenea, ca orice iudaist care își respectă condiția, el extrage din Toră și din Talmud sensul constructiv al studiului și refuză speculația vanitoasă și vană. Astfel, filosoful poate „reconstrui” universul, participând alături de Divinitate la propria sa devenire. „Distracția este

răul”, afirmă la un moment dat Lévinas, fără nici o urmă de mizantropie, ci doar preocupat de menirea reală a omului. „Știi că toate necazurile vin din incapacitatea de a rămâne singuri în camera noastră?”, adaugă el, un pascalian convins. Preluând o veche tradiție iudeo-lituaniană prin moștenirea spirituală a Rabinului Haim din Volojin (1759-1818), atent la ecurile „Afacerii Dreyfus”, în Franța secolului XX, Lévinas știe să culegă esențele, ajutat de contactul cu numeroși filosofi francezi, pe lângă cei germani, pomeniți mai înainte. Lectura lui *Sein und Zeit* a lui Heidegger, în 1927, este fundamentală. Ca ofițer francez, luat prizonier în al doilea război mondial, Lévinas nu a ajuns în lagărele de exterminare, ci a fost internat într-un lagăr de muncă și tăia lemne, nu departe de temutul Bergen-Belsen. Ca o ironie a soartei, lagărul purta numărul 1492 (anul expulzării evreilor din Spania). Fiecare cu „norocul său”, mai cu seamă că în lagăr era un câine poreclit Kant. Într-un fel, Lévinas a fost un continuator al lui Franz Rosenzweig, dar l-a depășit prin experiență și lecturi extrem de variate. El nu respinge nici filosofia Romei, dar salută cu entuziasm revirimentul evreiesc prin crearea Statului Israel.

BORIS MARIAN

Cel mai, cea mai...